СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
РІК LII. Ч. 35. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, середа 23-го лютого 1944. No. 35 NEW YORK and JERSEY CITY, Wednesday, February 23, 1944. VOL. LII.
ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — 4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

Український Народний Союз завершує пятьдесять років праці на народній ниві

ЗМАГАННЯ ЗА ПІСЛЯВОЄННУ ВЛАДУ В АМЕРИЦІ

ВАШИНГТОН. — Між конгресом Злучених Держав і адміністрацією закроюється післявоєнна боротьба за владу. З нагоди проголошення президентом Рузвелтом демобілізаційних плянів, виготовлених Бернардом М. Бейруком, виявилася гостра постава провідників конгресу до цього, хто має переводити в життя такі пляни. Плян Бейрука передбачує іменування окремого Директора Праці при Бюрі Воєнної Мобілізації. Цей директор мав би скоординувати опіку над воєнними ветеранами, що повернуть з війси та шукання для них праці. Отже його обовязком булоб звернути увагу на людяний бік при демобілізації. Провідники конгресу добачують в такому пляні легковаження конгресу, а змагання до продовження воєнної влади президента.

З правничого боку цей спір звужується до такого питання: Чи післявоєнні пляни мають бути введені в життя на підставі нових законів, які підготовить конгрес; чи їх виконає президент на підставі інтерпретації існуючих законів. Все те може мати великий вплив на господар[illegible] безпосередно після війни, а з тим і на напрямні господарської політики в дальшій майбутности. Конгрес хотів би бачити поворот до приватної підприємчивости, а теперішня адміністрація має вже свою політику „Нового Розподілу", у якій слідні змагання до передання хоч частини підприємств під заряд держави.

ДЕМОКРАТ ЗГОЛОСИВ СВОЮ КАНДИДАТУРУ НА ПРЕЗИДЕНТА.

БОСТОН. — Джозеф В. Ілай, бувший губернатор стейту Месечусетс, зголосив свою кандидатуру на президента Злучених Держав при осінних виборах. Водночас із проголошенням його кандидатури появилися вісти, що це є початок нового руху між демократами за спинення президента Рузвелта в його змаганнях дістати четверту номінацію Демократичної Партії при надходячих виборах. Колиб цей рух поширився, може повстати нова демократична ґрупа на зразок колишньої републиканської ґрупи „Бул-Муз", що поставила кандидатом Теодора Рузвелта на третю каденцію.

БЕРЕЗЕНЬ МІСЯЦЕМ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт видав проклямацію, призначуючи місяць березень на збірку пожертв для Американського Червоного Хреста. Кампанія малаб принести найменше $200,000,000. Президент пригадує, що війна ввійшла в „вирішну стадію" й закликає громадян Америки підтримати кампанію щедрими дарами.

МІЖНАРОДНИЙ ПРОМИСЛОВЕЦЬ ПОКІНЧИВ САМОГУБСТВОМ.

МАЯМІ (Флорида). — Чарлз М. Бедо, міжнародній промисловець французького походження, поповнив самогубство, заживаючи надмірну кількість порошків на спання. Він прибув до Америки перед 40 роками, працював як робітник при копанню підземних тунелів, зчасом доробився великого маєтку і став світовим промисловцем. Коли в 1937. р. англійський король Едвард зрезиґнував з престолу, щоб подружитися з американкою Валис Ворфілд Симсон, Бедо відступив свою палату у Франції для його шлюбу. Вчасі війни Бедо придумав пляни наводнення пустині Сагари в Африці, а коли прийшли в Африку аліянтські війська, притримали його за звязки з німцями та французьким урядом у Віші. Американський уряд приготовив проти нього акт обвинувачення за ці звязки і це було причиною самогубства Беда.

ЗБУРЯТЬ ДОМИ ПОБУДОВАНІ ДЛЯ РОБІТНИКІВ.

НЮ ЙОРК. — На час війни федеральний уряд побудував робітничі доми в 964 громадах, щоб примістити робітників, занятих у воєннім промислі. Багато з таких домів стоїть порожних, бо не було потреби стягати до підприємств додаткових робітників. Між населенням пішла чутка, що уряд буде дальше витрачувати гроші на ці „міста духів". Джан Блендфорд, краєвий адміністратор розбудови домів, проголосив, що коло 400 таких містечок будуть збурені. Він обраховув, що ці будови коштували уряд цілий біліон долярів.

ДЖОРДЖ ВАШИНГТОН

Мало є таких щасливих фраз, якіб так влучно означили заслуги чоловіка для його народу, як прізвання Джорджа Вашингтона батьком свого краю. Подібний титул ледво чи так слушно міг надати якийнебудь інший народ свому найбільше заслуженому синови.

Джордж Вашингтон прислужився американському народови в його двох найважчих ситуаціях, у яких може найтися якийнебудь народ. Перша ситуація створилася, як народ 13 американських кольоній прийшов до твердого пересвідчення, що в його інтересі лежить зірвати політичні звязки з батьківщиною, з Британією, та зорганізуватися в зовсім осібну, незалежну, суверенну державу. Англія мала тоді до розпорядимости великі сили військ, великі сили на морю та велику, знаменито вишколену команду. Американці могли виставити проти них тільки слабі військові сили. Вони не мали відповідної фльоти. І головно вони не мали багато людей, здібних до кермування нерівними воєнними операціями. На щастя революційної армії вона мала знаменитого начального команданта в особі розмірно молодого інжиніра, вояка й фармера Юрія Вашингтона. Передовсім його командуючому таланови завдячують слабі армії зрєвольтованих кольоній вигру в війні.

Покінчивши війну, Вашингтон склав свою команду на руки конгресу, котрий її йому дав, та вернувся на свою фарму, аби зажити в спокою. Та молодий край скоро найшовся знову в нових клопотах, фінансових, мілітарних і урядових. І знову народ покликав Вашингтона повести його через нову крізу. Перед Вашингтоном станули величезні труднощі. Треба було передусім орґанізувати урядову систему, не маючи для цього ніякого взірця, й кермувати державним кораблем небезпечними морями поміж різні особисті урази, партійну загорілість, релігійну нетолеранцію. І знову Вашингтон присвятив вісім літ народови та віддав йому величезні заслуги своїм таланом, тактом, безкористовністю, розумом і вправою. Так він поклав тверді основи під нову републику.

За такі заслуги для свого краю його названо „першим у війні, першим у мирі, першим у серцю своїх земляків". Його імя було все для інших людей натхненням, закликуючим до служби американській державі, для добра народу, до поміркованости, безінтересовности, безпартійности, готовости зректися влади й почестей.

Слава цього імення гомоніла поза границі Америки, закликуючи людей інших народів до подібних діл для тих народів. Зчасом це імення стало рівнозначним з освободителем, і не раз люди, що бажали визволення свому народови, молилися за появу їхнього Вашингтона. День його народин став святом прихильників визволення ще до часу проголошення його урядовим святом Америки. У той день люди любили починати різні публичні діла, видно переконані, що память на заслуги Вашингтона буде присвічувати новому ділу й загрівати людей іти слідами Вашингтона.

Ця думка присвітлювала певно ґрупі іміґрантів з України, що 50 літ тому в річницю народин Юрія Вашингтона зібралися в пенсилвенійськім містечку Шамокіні та обєднали кілька місцевих товариств в одну орґанізацію для братської допомоги своїм членам, кладучи в цей спосіб основи під теперішній Український Народній Союз.

ВЕЛИКА АМЕРИКАНСЬКА ПЕРЕМОГА КОЛО ТРУКУ

ПЕРЛ ГАРБОР. — Велика американська повітряна гармада, підвезена до бою кораблями, завдала японцям оголомшуючий удар коло Труку, великої японської фльотної бази на Пацифіку.

За два дні атак американські літаки затопили 19 кораблів, в тому числі два легкі кружляки, три нищителі й вісім перевозових кораблів. Проти цих величезних утрат ворога американці мають легкі ушкодження одного корабля.

Американці кромі цього знищили ворогови 201 літак та побили з машинових крісів інсталяції й летнищі підїзди. З того числа розбитих літаків 127 зострілено в бою. Наші втрати виносять усего 17 літаків.

Підчас цьої дво-дневної атаки американці розбили вороже летнище на острові Парамі, що лежить у ґрупі островів у середині атолу, і на Етені, що лежить на схід від Параму.

ЩЕ ОДИН УДАР ПО ЯПОНІЇ.

Ще перед атакою на Трук сильні відділи сухоземних, фльотних і повітряних сил Злучених Держав зробили інвазію на атол Ениветок, що лежить на північно-західній окраїні островів Маршала.

Американські вояки й маринарі, піддержані огнем великих корабельних гармат і літаків, всадовилися надобре на атолу. Між іншим вони заняли на ньому Енджебі, що має знамените летнище, яке може зробити Аліянтам добру прислугу в дальшій кампанії проти ворога.

ЯПОНЦЯМ НЕ ВЕЛОСЯ Й ПО ДОРОЗІ НА ТРУК.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА НА ПІВДЕННО-ЗАХІДНОМУ ПАЦИФІКУ. — Кватира ґенерала МекАртура сповістила, що наші бомбовики наскочили на японський конвой, що їхав з Труку на архипеляґ Бісмарка й затопили його майже весь. З 17 кораблів конвою затоплено 15; тільки двом удалося вирватися.

Бій тривав три дні. Американці затопили 12 торговельних кораблів, один нищитель і дві канонірки.

АЛІЯНТСЬКА БАЗА ПІД РИМОМ УТВЕРДЖЕНА ПРОТИ ВОРОЖИХ НАПАДІВ.

АЛЖІР. — Американські повзи розбили німецькі атаки на аліянтські інвазаційні позиції в Анціо під Римом. У боях узято в неволю 500 німців. Тепер аліянтські позиції під Римом уважаються утвердженими; себто ворог не потрафить уже знищити зовсім висаджені там війська.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ЗАНЯЛА СТАРУ РУСУ.

ЛОНДОН. — Червона армія наступає далі на півночі й на Україні. Москва сповістила про заняття червоною армією Старої Руси, під Ленінґрадом, котру німці були сильно уфортифікували, але тепер евакували. Берлінське радіо признає, що червона армія проломала в одному місці німецькі лінії на Україні коло Кривого Рога.

ВЕЛИКІ РЕЙДИ НА НІМЕЧЧИНУ.

ЛОНДОН. — Американські й британські літаки обєдналися й завдали Німеччині найстрашніші повітряні удари цеї війни. Аліянтів коштували ці рейди понад сто літаків, але вони наробили ворогови кольосальні шкоди.

Велика британська повітряна сила скинула в суботу на Лайпциґ 2,500 тон бомб, утративши при тому 75 літаків. У неділю вилетіла її слідами велика американська гармада, котра скинула 2,000 тон бомб на Лайпциґ і декілька інших міст глибоко в Німеччині. Наші боєвики збили ворогови 61 літак.

ЧОРЧИЛ ПОБИВАЄТЬСЯ ЗА ПОЛЬЩУ.

ЛОНДОН. — Премієр Чорчил вислав премієрови Сталінови ще одну ноту в справі Польщі; нота старається довести до навязання ноново дипльоматичних звязків між совєтським урядом й польським урядом на вигнанню. Цим заходам ніхто не ворожить успіху.

Польський уряд на вигнанню вже зробив один крок уступства супроти совєтського уряду; він приказав підземним орґанізаціям у Польщі кооперувати проти німців з червоною армією.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

[illegible] rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

ЗОЛОТИЙ ЮВИЛЕЙ У. Н. СОЮЗУ

Минуло 50 років істнування Українського Народного Союзу, першої української народної установи на американській землі. З цеї нагоди буде виданий незабаром ювилейний Альманах, що буде свого роду доповненням Пропамятної Книги У. Н. Союзу, виданої в сорокліття організації. А це значить, що міститиме матеріял, звязаний не тільки з У. Н. Союзом, але й з цілим нашим життям в Америці, так, як це було й в Пропамятній Книзі. Супроти цього, що появиться Альманах, ювилейне число офіційного органу У. Н. Союзу, себто „Свободи", виходить отсе в скромному виді. Воєнні обставини, а в першу чергу брак паперу, заставляють нас обмежитись до найконечнішого, а що це кожний розуміє то тим самим і вибачить. Хоч шкода, що не можна поступити інакше. Бо саме тепер требаб вложити багато труду в те, щоби молодші покоління зрозуміли і відчули тут ролю, яку відіграв У. Н. Союз в українському життю в Америці, як і те, що він тепер собою уявляє, та яка перед ним будучність. Та про це буде більше в Альманаху.

У. Н. Союз — це ми. Наша біда — була його бідою. Наша радість — була його радістю. Так було й так є нині. А заслуги У. Н. Союзу — це заслуги української збірноти в Америці. Є ними наші здобутки на організаційному полі, а теж і на різних культурних ділянках. Успіхом є велике піднесення української свідомости, получене з здоровим американізмом, себто з природною потребою американську землю любити та її з усіх сил боронити. А само з себе усе це не виросло! Хтось про те думав, хтось це піддавав, хтось вкладав у таку працю свій труд і гріш.

Ось тим „хтось" був У. Н. Союз від самих початків свого істнування. Він був довго одиноким, що таку працю виконував при допомозі тих високо ідейних одиниць, що клали підвалини під наше організаційне життя в Америці, а яких не бракувало біля нього й пізніше, коли народне життя зачало розростатись, коли зачали повставати й інші народні організації. Бо так завжди було, а й так є нині, що все, що є серед нас найсвідоміше, найідейніше, та справді поступове, є в У. Н. Союзі, чи ступає в одному з ним ряді.

Ось і тому Золотий Ювилей У. Н. Союзу не є ювилеєм „одної з наших організацій", як це буває з іншими подібними ювилеями, що теж нам дорогі, що теж нам рідні. У. Н. Союз нікому не відбирає заслуг, а тільки радіє, коли їх де добачує, бо тішиться ними, як тішиться батько добрими ділами своїй дітей. Та проте У. Н. Союз є теж свідомий і свого передового становища та післанництва. Він свідомий того свого авторитету, що побудований на праці, жертвенности і посвяті тисячів наших найкращих людей в Америці, що то звязували з цею інституцією свої ідеали і тому її піддержували і боронили її з усіх сил навіть в найтяжчих хвилинах. Бо знали, що як У. Н. Союз терпів, то терпів за ідею.

Ось так і далі буде У. Н. Союз терпіти за свої ідеали. Але й буде перемагати, як досі перемагав. І буде жити і процвитати. А ґарантією, що так буде, є його 50 років, що пройдені в чесній, патріотичній і так успішній праці.

СЛОВО ВІД ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗУ

Вступаючи в рік Золотого Ювилею У. Н. Союзу, головний уряд видав відозву до відділових урядників і членів, з якої для пригадки подаємо таке:

* * *

Хоч наша увага, наші думки звернені в теперішніх воєнних часах головно в сторону цих величезних зусиль, які потрібні для вигри цеї війни, що її ведемо вже два роки, і хоч ми посвячуємо наш час і труд у першій мірі для праці в користь цих воєнних зусиль, то проте є події в організаційно-народньому житті, яких не можна поминути мовчанкою навіть в теперішніх важких часах.

Ось такою подією в нашому народньому житті є — Золотий Ювилей нашої організації.

Нам треба пошанувати ту велику працю, яку вложив Союз упродовж свого 50-літнього існування в розбудову нашого життя тут на американській землі. Ми не повинні збути мовчанкою цих перших піонірів, які 50 літ тому положили основи під будову такої організації, яка сьогодні являється найбільшою зорганізованою одиницею серед усіх українців. Ми не повинні збути мовчанкою їх ідейности, посвяти, їх витривалости, яку вони виказували в тяжких та критичних початках будови цеї організації. І ми не повинні збути мовчанкою Золотого Ювилею того, кого названо тут на американській Батьком американських українців.

Цього Батька-Союза ми повинні належно пошанувати в рік його Золотого Ювилею. Найкращою пошаною буде наша праця в його користь. А ця праця повинна обнимати дві сторінки — моральну й матеріяльну.

Моральна сторінка праці — це пошана У. Н. Союзу відповідним святом, яке своїм змістом [illegible] цеї хвилі, якою є для нас усіх Союзовців Золотий Ювилей нашої організації.

Матеріяльна сторінка праці це знов придбання для Союзу якнайбільшого числа нових членів. Бо цей 50-літній ювилей У. Н. Союзу має бути не тільки пошануванням дотеперішніх здобутків У. Н. Союзу, а в першій мірі поставленням нової, ще кріпкішої основи під його будучий розвиток. Бо хоч У. Н. Союз представляє собою тепер поважну силу, хоч він начисляє сорок дві тисячі членів та більше як сім мілionів долярів маєтку, то одначе ця сила може ослабнути, ці здобутки можуть знівечитись, коли ми вже заздалегідь не подбаємо, щоб ряди У. Н. Союзу не рідшали, щоб до старих піонірах прийшли нові, молоді ряди нових Союзовців.

50 літ Союз освічував нам шлях до поступу. 50 літ працював він для наших культурних, національних та матеріяльних надбань, обєднуючи під своїм прапором найідейнішу частину нашого громадянства. Тому збільшуючи його ряди, ми тимсамим скріпимо ріжні ділянки нашого громадського життя та збільшимо ряди ідейних та карних одиниць для будучої праці, для дальшої розбудови нашого тутешнього життя, як і для дальшої помочі поневоленому українському народові.

Золотий Ювилей вимагає від нас золотих діл, а цими ділами можуть бути тільки нові кадри нових членів. Тому хай не буде такого члена, такої членкиці, що стрічалаб цей Золотий Ювилей з порожніми руками. Хай кожний член, кожна членкиця принесе Ювилятові відповідний дарунок. Цим дарунком хай буде членська аплікація для дорослого члена або дитини.

У рік цього 50-літнього ювилею нашої організації памятаймо також і за те, що коли У. Н. Союз міг виконати за час свого існування цю величезну працю, про яку ми тепер згадуємо, коли Союз міг розвинутись та досягнути таких здобутків, якими ми нині радіємо та які наповняють нас дійсною гордістю, то цей поступ і розвиток У. Н. Союзу треба завдячити головно цій свободі, якою тішились наші піоніри від часу свого прибуття на американську землю, а якою тішимось і ми сьогодні. Будучи вдячними цій щасливій долі, що судила нам жити й працювати на цій вільній землі Вашингтона, ми Союзовці повинні завжди докладати нашої праці, труду і жертв, щоб цю свободу можна було й на далі зберегти. А саме сьогодні вона найбільше загрожена. Тому, святкуючи Золотий Ювилей нашої організації, ми повинні використати цей ювилейний рік також і на те, щоб посилити нашу працю і нашу жертвенність у користь теперішніх воєнних зусиль, які саме причиняються до збереження цеї свободи для нас і для прийдешних поколінь.

„Над Гудсоном"

Є така адреса: 83 Grand Street, Jersey City, New Jersey.

А тепер спитаймо: Хто з свідомих українських людей в Америці її не знає? Хто не мав з цею адресою щось до діла? Хто не питав поради, хто не ділився з нею своїми думками, своїми радощами і успіхами, чи з своєю невдачою і журбою? Хто не болів, як усе не йшло як треба? І хто не піддавав їй духа своєю льояльністю, привязанням, щирістю і посвятою в поширюванню тих ідеалів, що їх та адреса репрезентує?

І чи тільки так було з нами, що живемо в Америці.

Ні. Адреса була відома скрізь, де билося в світі українське серце. А зокрема була вона добре відома в Старому краю, на тих українських землях, з яких було можливо з нею скомунікуватись.

Звичайно писали на ту адресу українські народні інституції, чи й поодинокі люди, з горя, з нужди; з того, як були переслідувані, гнетені, вязнені. Писали, щоб дістати від земляків в Америці поратунку в нужді, чи благали політичної оборони, чи слова, що обізвалосяб перед світом за право українського народу на вільне або хоч трохи людське життя.

Ось так писали десятками літ з усіх сторін на ту адресу в тому переконанню, чи в тій вірі, що „над Гудсоном" є така своя, рідна інституція, що може чи вміє зарадити різним лихам і недомаганням. Така, що якщо сама не полагодить, то принаймні порадить, як і що зробити.

І порадить чесно, щиро й сумлінно.

Ось тим дасться до певної міри пояснити і те, про що згадує на іншому місці один з організаторів У. Н. Союзу, коли говорить про старе покоління, що воно ще й нині від цеї адреси „над Гудсоном" — буквально усього надіється.

Декому може видаватись дуже дивним, що хтось так може думати. Та не буде воно дуже дивним, коли вдуматись у те давне минуле, з яким ті люди зросли, та яке сильно вбилось у їхній памяти, бо вони були тоді молоді, повні сил і самі були будівничими того всього нашого народнього дорібку, що його тепер маємо. А в тих часах „над Гудсоном" означало ось ту одиноку українську адресу в Америці, що всі ті справи полагоджувала, або хоч раду давала, як в чому поступити. І не робить різниці, чи це йшло про заснування парохії, чи школи, чи про пораду, як влаштувати вічи чи збірку, чи про поміч в особистому нещастю чи клопоті.

Очевидно, що тепер настали часи інакші. І ось та адреса навіть при найліпшій волі не моглаб тепер усього того виконувати, а й нема потреби це робити. Але люди звикли до чого іншого й їх під тим оглядом тяжко змінити. Вони так зжились з цею адресою і стільки набрали до неї довіря і так вірять в її спроможність і силу, що не тільки залишалиб їй давні тягарі, але ще й нових раз-у-раз додавалиб. І то з щирого серця, не дивлячись на те, що часи змінились.

А вони дуже змінились. Наприклад, тепер і Українська Церква в Америці розбудована і зорганізована та має свою авторитетну владу. А далі: українські громади з своїми народніми домами та численними місцевими організаціями творять нині добре зорганізовані автономні тіла, що можуть легко виставити провід з місцевих старих і молодих людей, бизнесменів, професіоналістів і т. п., а тим самим і легко можуть дати собі раду з різними проблемами.

Та колись того всього не було. Тому і вдавались тоді з різнородними проблемами, що на місцях виринали, до одинокої української центральної й народньої установи під 83 Ґренд Стріт в Джерзі Сіти.

Та хоч як часи змінились, то не змінилось в цеї інституції під згаданою адресою почуття відповідальности за наше народне життя в Америці. „Над Гудсоном" є далі ось та народня установа, що зістала побудована великими зусиллями найкращих представників нашого народу в Америці. Ця установа — це українська традиція в Америці. Це видимий знак нашої організованости та ідейности, по якому [illegible] судити весь наш нарід. Розуміти в таких обставинах поступки установи „над Гудсоном", значить мати до неї таке довіря, що це, що вона робить, не є чиїмсь диктатом, порахунком, чи чиєюсь примхою, а поступованням, подиктованим загальним добром. Значить розуміти, що це не є установа якоїсь одної ґрупи, а тільки загально-народна. Значить розуміти, що люди, що в ній працюють, свідомі того, що були перед ними працівники, і будуть по них, але вічною є Союзова Ідея. І вона одинока повинна бути для них дороговказом!

І чи тільки для них?

Для нас усіх! Бо як так буде, то й будемо спокійні за краще майбутнє нашого тут життя.

[illegible]ВА ЧАРНЕЦЬКИЙ

Привіт У. Н. Союзови з нагоди 20-ліття.

Привіт Тобі, Союзе, Батьку,
Щирий привіт Тобі!
Ти двацять літ боровся важко
І встоявсь у боротьбі.

Боровся сміло із бідою,
Із тьмою ворогів,
Із ренегатством, темнотою
Тай побороти вспів.

А двацять років, Боже милий,
Це довгий, довгий час;
Тут треба много гарту й сили,
Щоб розбудити нас.

Та вспів Ти всього доказати,
Сповнив усе, як стій:
Щезають наші ренегати
Тай ворженьків рій.

Щезне байдужність—наші муки,
Демон незгоди ввесь.
Прозрів народ, бересь за руки
І Ти у славі днесь.

Безсильна лють і злоба вража
Вже нарід не зведе —
Він взнав, що в злуці сила наша
Й від Тебе не піде.

Бо мусить вповні побідити
Не темрява, а світ.
Неправді згинуть—правді жити,
Слава Тобі — привіт!

ПЕРШИЙ УРЯД У. Н. СОЮЗУ

вибраний на зібранню членів-основателів в Шамокін, Пенсилвенія, дня 22. лютого 1894.

Теодосій Талпаш, предсідник, з Шамокін, Па.; Михайло Євчак, заступник, з Вилкс-Бері, Па.; о. Іван Констанкевич, секретар, з Шамокін, Па.; Іван Ґлова, касієр, з Ексельсіор, Па.; Радні: Яків Даньковський, Джерзі Сити, Н. Дж.; Михайло Галькевич, Онуфрій Мурдза, Михайло Адзима — з Мт. Кармел, Па.; Іван Гордишинський, Алексій Шлянта — з Мейфилд, Па.; Семань Федоровський, Юрко Хиляк, — Олифант, Па.; Михайло Ослицький, Питсбург, Па.; Дмитро Зеновяк, Сентралія, Па. Контрольна Комісія: о. Гавріїл Гулович, Фриленд, Па.; о. Григорій Грушка, редактор „Свободи" і парох в Джерзі Ситі; о. протоєрей Алексій Товт, Вилкс-Бері, Па.; о. Теофан Обушкевич, заступник контрольної комісії.

ОЛ. ЛУГОВИЙ — Права автора застережені

ЧОРНІ ХМАРИ ІЗЗА ПРИПЯТИ

Історична повість з часів Хмельниччини.

28)

Полковник Подобайло й сам бачив, як литовський беріг укривався піхотою, як спускано на воду човни. Зрозумів, що це починається ґенеральний литовський наступ, зразу у трьох напрямках. Вганявся по валах, закликав козацтво видержати, боронити становищ до загину. Козацькі гарматки перші відкрили огонь по байдаках. Цільне стріляння змішало ланцюг байдаків. Та озвалися литовські гармати. Одна по одній з громом випльовували круглі кулі, обламки заліза й каміння, засипали ними козацькі вали. Громи стрілів, переразливий свист стрілень, зойки поцілених, дими у кілька хвилин повернули всю околицю в пекло.

Артилерійський огонь міцнів. Під його прикриттям все більш і більш байдаків випливало на Дніпро. Швидко замовкли козацькі гарматки. Подобайло кинувся туда, в центр своїх становищ, замінити побитих, як він думав, гармашів...

Гармашi звивалися безрадні коло гарматок на валу. Осторонь лежали вбиті. Поранені мокрою зелею заліплювали свої рани, обвязували їх подертими ганчірками, щоб загамувати крови.

— Чого не стріляєте, — ще здаля крикнув полковник.

— Пороху немає, пане полковнику, — похнюплено доложив старший. — На два стріли зісталося всього.

— Доведеться нам тут загибати, пане полковнику, — похмуро кинув другий.

— Погинемо, але не здамося!

— Шож, та ми присягли... погинути за козацькі права, за волю поспільства... Кращої нагоди не будемо мати, панове-товариство! Бери, яку хто зброю має і до піших!

Гарматки вистрілили ще по разу і замовкли. Гармаші прилучилися до піших. Литовські гармати не переривали огню ні на хвилину. Стріляли на десять черг, по шість гармат в кожній, щоби дати час кожній черзі гармати навести, насипати пороху, забити його кулею та запалити плетеним насірченим шнурком. Процедура заряжування тогочасної гармати потребувала 5—6 хвилин часу, тож, щоби вести безперервний огонь гармати ділилися на черги. Одночасно стріляли перші гармати, далі другі, треті і так до кінця, таким чином обстрілюючи увесь козацький відтинок.

На крилах завязалася рідка мушкетна перестрілка. На ріці байдаки все прибували. Частина литовського війська вже висаджувалася при козацькому березі. З запілля прибіг до полковника козак з повідомленням, що й там переправились литвини. А козаки вже не мали чим стріляти. Бачили, що не вдержаться; билися з розпукою безнадійности. Старалися дорожче продавати своє життя, знищити як можна більше ворога. Озброєні лише холодною зброєю козаки хапали мушкети у забитих. Легше поранені набивали мушкети для передних. І для мушкетів вже не ставало стрільна. Полковник Подобайло, зібравши коло себе кількадесять козаків обрушився на литовську вже добігавшу валів гущу. Під ударом шабель попадали литвини. Козаки хапали їх зброю, передавали надбігавшим безбройним. Добивалися вже до литовських байдаків. Та недалеко другий відділ литвинів добігав вже валів. Полковник кинувся туда.

Звалася січа. З розчерепленими головами падали люди. Не помагали залізні шеломи. Розлючений Подобайло наскочив на німецького полковника Ґандгофа. Той кинувся втікати. Несподівано повернувшись кинув у полковника легким списом. Почувши рану, скочив козацький полковник на німця. Змявши його кинув під ноги коня. Німецький відділ змішався, став подаватись до байдаків. На Подобайла посипались хмари стріл лучників, — пробитий в кількох місцях упав його кінь, — звалився і сам полковник. Козаки схопили його й понесли у свої окопи безпритомного... Вже в багатьох місцях литвини розірвали козацьку лінію. Ніде вже розвівався вже прапор Радзивила; хоч коло нього ще кипів рукопашний бій. Для козацтва надходила остання хвилина. Хіба чудо могло ще врятувати його від заглади.

І сталося несподіване. На литовському березі заграли труби, ріжки. Трубіли відбій. У литовських частинах знялася метушня. Поспішно стали відходити полки, зник з козацьких валів Радзивилів прапор. Не відстрілюючись литвини сідали з байдаки й відпливали на правий беріг, назад за Дніпро.

Литвини діставшись на свій беріг скоро і зовсім зникли з овиду. Не зіставили чат, не забрали з собою ні вбитих, ні поранених, ні зброї. Поспіх свідчив, що литовська армія нежданно сама опинилася у великій скруті.

То непереможний князь Радзивил, від недобитків висланих на Бабицю своїх корпусів, одержав у час бою страшну вістку. Наказний гетьман Михайло Кричевський у Бабиці, переправився через багнисту Припять, розбив литовські кінні корпуси, та з страшною хуткістю й великою силою, кінцем рушив на базу литовської армії — Річицю, далеко в запіллю. І литовський князь не думав вже про марш на Київ, ні навіть про знесення позицій полковника Подобайла. Боявся за своє князівство, за цілість своєї армії.

X.

Сотник Овруцький обсадив Бабицьку переправу через Припять ще того самого дня, за неповну добу покривши тринацять миль лісистої поліської дороги. Форсований марш був тяжким і для коней і для козаків. Сипучі піски милями, наче в африканській пустелі, краю й кінця тим піскам не видно. В пісок глибоко застрягають ноги. Людина мусить вище підносити їх, витягати з піску; а через те й втомлюється скоро. Коні загрузають по самі щітки. Розтоптують пісок копитами, — до тягару власного тіла несуть ще й тягар їздця. А з обозом і зовсім погано. Колеса застрягають по осі й багато напруження сил така їзда коштує коненятам...

Піски не такі ще страшні, як залісненії трясовини, що в багатьох місцях перетинали Мозирсько-Київський шлях. Місцями у багнища скидано хмизу, кругляків та ломачча; місцями широкі наче озера глинисті броди, а місцями й того нема. Зеленою подушкою дметься вгору мох поміж рідкими купами порослів. Стануги на мох і все на сотки сяжнів гойдається довкола, — і мох і купина. Мох поволі проривається й людина несподівано шубовстне з головою, лише забулькотить. А тоді споминай як її звали, бо не видобуде її з під моху ніяка сила в світі. Сотки тисяч необережних людей проковтнули поліські трясовини в давнину.

(Дальше буде).

Розвиток Українського Народного Союзу в Канаді

(Короткий начерк).

У цьому році Український Народний Союз обходить свій Золотий Ювилей. Численні його відділи по Злучених Державах П. А. й Канаді не лише відповідними концертами та імпрезами вшановуватимуть цей Союзовий Ювилей, але також у тому році напевно постараються приєднати в його ряди свіжі тисячі нових членів! До цього всі вони вже готуються й напевно це виконають, щоб бодай частинно відплатитися Батькові Союзови за його довголітню й корисну працю для всього українського народу. Іншої заплати за його працю вони не можуть йому дати. Та й Батько Союз іншої від них не вимагає!

З цієї нагоди хочемо бодай коротенько написати про розвиток Українського Народного Союзу в Канаді, в якій недавно розпочав він свою працю, досягнувши за той короткий час великих здобутків у Східній Канаді. Хоч Український Народний Союз був поробив усі можливі старання вже пару десяток років поширити свою діяльність у Канаді, так перша Світова Війна мабуть цьому перешкодила. Один невеличкий паросток його залишився був у Західному Торонті. Але діждався тепер, що є їх тепер аж пять у Торонті, а членів мають до 700.

Початковим відділом, який промощував шляхи розвитку Українського Народного Союзу в Канаді, був відділ у Віндзор, Онтаріо. Члени віндзорського відділу, в особах пп. Дуди й Зеленого, робили багато старань для зорганізування нового відділу в Торонті. Хоч у початках не мали вони успіху, то проте їх труди не пропали, бо саме на передодні теперішньої війни повстав 432 відділ, який у початках мав заледво 17 членів. Піонірами орґанізування цього відділу були: Яків Ковальчук, Вол. Гірняк, Вол. Баган, В. Войнарівський та ще кількох членів. В першому році для розвитку цього відділу війна стала на перешкоді, але праця скоро зрушилася до цеї міри, що тепер відділ має амбіцію бути найбільшим відділом у Канаді!...

В 1940 році почали рости відділи по цілому полудневому й північному Онтаріо. Відтак і в квебецькій провінції. До часу, коли пишемо ці стрічки, то в Канаді є вже 23 відділи, які є поорганізовані в таких місцевостях: Торонто (5 відділів), Віндзор, Монтреал, Форт Вилиєм, Содбури, Ст. Керінс, Гемилтон, Брентфорд, Наяґара он ді Лейк, Торолд, Веланд, Лондон, Лашін, Вал Дор, Норанда, Кіркленд Лейк, Тімінс, Ошава й Винніпеґ. Значить, що всі вони повстали за чотири роки часу й зросли до сього дня в великі й сильні відділи, між якими є й такі, що вже мають по пару сотень членів. І зростають ці відділи майже кожного дня своїм членством.

Коли ми вже сказали про скорий розріст відділів Українського Народного Союзу в Канаді, то повинні додати, чому вони так скоро розростаються й хто їм помагає в цьому. Найважнійші причини розросту відділів Українського Народного Союзу в Канаді є ті, що має він найкращі грамоти для своїх членів, які не лише обезпечують людину за життя й родину по її смерти, але також помагають у часі довгої недуги й каліцтва! А дальше, що Батько Союз так щиро помагає в загальних справах українському народові. Третє, яке може і є найважнійшим для розросту Союзових відділів по Канаді, то це те, що його грамоти, в порівнанні до користей і привілеїв, що мають його члени, є найдешевшими, та що кожна з них має свою вартість після трьох років плачення! Ось ці речі зрозуміли українці в Канаді й тому таким скорим темпом розростаються відділи Українського Народного Союзу по Канаді! І тому, хоч і дехто пробував спинити їх гін, вони розвиваються й будуть розвиватися таким темпом!

Про кожний відділ зокрема ми не думаємо на цьому місці писати, бо булоб нараз забагато матеріялу, але всеж таки мусимо згадати про деяких осіб, що причинилися до розвитку великої Союзової праці в Канаді. Хочемо згадати їх тому, щоб їх брали за приклад інші та йшли їх шляхами, вперед до кращого майбутнього. Згадуємо тому, бо зробили вони патріотичну роботу для добра й слави не їх власної, а всього нашого народу, хоч про це й не всі знають!

У Віндзорі поза згадуваних уже пп. Дуду Павла й Б. Зеленого, ми додамо ще й таких як пп. О. Червак, теперішній секретар відділу, О. Косіковський, чолова, та ще деякі менше нам відомі. В Торонті: В. Баган, Яків Ковальчук (цей у початках доложив найбільше старань, щоби повстав перший відділ), Войнарівський В., Мисачко І., Шединчук П., Данилак Т., пані Романик Е., Хлипавка М., Мудрий П., Стефанів Н., Юречків, Коссар, Петрушівський, Годованський та ще деякі нам мало відомі. В Монтреалі: Чайківський И., Єдлінський, Дейнека Ю., Ґис Г., Пелех, а найбільше попрацював для розвитку того відділу такж п. Стефан Орихівський зо своїм сином! В Лашінах: пп. И. Дячишин, старший і молодший, Базик та інші. В Ст. Кетерінс, Наягара он ді Лейк, Торолд і Веланд такі: П. Самець (дуже багато), Дяків П., Назар М., Цибуляк П., Драган В., та інші. У Веланд п. Демидюк, а в Торолд П. Іванець. У Гамілтоні М. Сенюк, Кабанюк, Ольховий, Корчовський і Мальчик. В Судбурах: проф. Б. Ковальський, М. Шарик, Криса Ю., Кульчицький та Міхаловський. У Форт Вилієм: Найбільше п. С. Боровець, теперішній голова відділу, Душко, Лисий, секретар відділу, Курило В., бувший секретар, Демкович, Томас та ще деякі, мені мало відомі. У Винніпеґі: М. Коваль, голова, Тарасюк молодший, Шиндяк, Вовк Л. та ще деякі. Про інші відділи ми не згадуємо з тих простих причин, що по тих відділах ведуть і помагають вести всю працю члени зарядів. Про них ми згадаємо іншим разом, тоді, коли прийдемо до них і разом попрацюємо так само, як працювали до цього часу з тими, про яких згадали повше.

Завдяки тим людям розрослася Союзова праця в Канаді, хоч до них можна ще додати й покійного Баєра. Не згадали-ми ще тих, які всюди при праці пропагують потребу скорого розвитку Союзу в Канаді, а не згадали ми тому, що їх є багато сотень і всі вони працюють з тою вірою, що роблять добру й патріотичну роботу. Вони не шукають слави, а вдоволяються тим, коли зроблять щось доброго кожного дня для Союзу. Вони переконані в тому, що коли зроблять щось доброго для розвитку У. Н. Союзу, то й тим самим зроблять вони вже й для всього свого народу, бо минула праця Союзова так, а не інакше. промовляє до них! Ці люди, про яких ми згадали й ті про яких ми не згадуємо, є запорукою дальшого скорого розросту нових відділів по широкій Канаді! Їх є багато й всюди вони думають про розвиток Українського Народнього Союзу в Канаді й будуть напевно працювати в користь того розвитку!

Ось так представляється в коротенькому нарисі розвиток Українського Народного Союзу в Канаді за короткий час його існовання. З підготовки, яка робиться до відсвяткування Золотого Союзового Ювилею в 1944 році, ми вже тепер можемо сказати, що вона принесе великі здобутки й тим бодай частинно канадійські українці віддячуться американським українцям за їх піонірську велику й славну для всіх нас спільну працю! В тому році всі канадійські відділи поставили собі за завдання придбати **одну нову тисячку** членів до своїх відділів, а також і нові зорганізувати ще по тих містах і місточках, у яких живуть українці більшими ромадами. І вони це виконають, бо від тієї їхньої праці й залежатиме добробут нас самих і наших дітей! В році Золотого Союзового Ювилею канадійські українці хочуть принести йому Золотий Дар у формі **одної тисячки** нових членів!

Хай Всевишній допоможе ім це виконати!

Володимир Гірняк.

В день Золотого Ювилею У. Н. Союзу

Пів століття це не днина,
Як в Шамокіні родина
Подумала про життя,
Тай в обнові гордо стала,
Перший раз заколисала!
Новонароджене дитя.

Доглядали і пестили,
Піоніри не щадили
Свого труду ні ідей,
На невдачі не зважали
Заохоти доливали,
Щоб ріс з неї Прометей.

Їх бажань здійснилась мрія,
Бо дитина мов лелія,
Виплекана як в рідні,
В совість чисту не лукаву,
Що здобула нею славу,
Та почести не одні.

І терпіла аж докраю,
Не лякаючись в одчаю,
Поки зріс кремезний муж,
Що прапор несе пів віку,
Взяв над рідними опіку,
Це наш Батько, наш Союз,

Що в недолі потішає,
В сиріт сльози обтирає,
В нужді здійме ввесь тягар,
Справедливости творитель
Без вимку усіх учитель.
Чи багатий, чи нуждар,

Однаково всіх шанує,
Хайже кожний з нас відчує,
Що ідею так святу,
І вшанує як годиться,
Щоб міг батько почваниться
В цю хвилину золоту,

Що подвійно зросла сила,
А пірясті буйні крила
[illegible] лопочуть в дальший гін
Пів століття проминуло;
З ним також віддаймо чуло
Піонірам свій поклін.

За посвяти, за їх труди,
Нехай слава вічно буде!
Батько всилу хай росте,
Щоб судьбу все мав щасливу,
Орав, сіяв рідну ниву
Й збірав жниво золоте.

М. Костишин.

Проф. Микола Чубатий.

Українська іміґрація та визволення українського народу

(З нагоди Золотого Ювилею У. Н. Союзу).

У нинішньому дні стрічає Український Народний Союз, найбільше масова орґанізація американських українців, свій Золотий Ювилей, кінчить 50-й рік свого істнування. Стрічає його серед безприкладної воєнної заверухи, коли десятки народів досі вільних та поневолених дрожить за своє майбутнє. Український Народний Союз це по своему статуту братня допомогова орґанізація, одначе мабуть не має такого, що з тими трьома словами УНС звязував би тільки поняття харитативної установи. Навпаки ті три слова це вже поважний відтинок історії американських українців, а навіть один листок української історії, а саме історії української еміґрації за морем.

Як колись в минулім українського народу церковні братства, установи, убрані у форму церковних помічних товариств відіграли великанську ролю у всебічному життю українців 16-го та 17-го століття та стали правдиво рушійною силою на шляху культурного відродження української нації, так теж подібну ролю відіграв У. Н. Союз серед американських українців; він став орґанізаційним центром українсько-американського життя. Довкола нього виростали й другі громадські установи.

Згадуючи тих пятьдесять літ істнування У. Н. Союзу не треба глядіти на цю установу як на таку, що тільки потрафила згромадити біля себе понад 42 тисяч членства та понад 7 міліонів капіталу. Хто знає, чи не важніший цей моральний капітал, що його призбирував У. Н. Союз роками та робив з американських українців з купи піску, колись розпорошених та заголюканих іміґрантів, орґанізоване громадянство, один моноліт, звязаний не тільки орґанізаційно, але теж ідейно. У. Н. Союз від першого року свого істнування зберігав все неспямлену українську національну ідею та правдиво демократичний світогляд, без огляду на це, чи він називав себе ще старою назвою українців в Европі — Руський Народний Союз — чи вже новішою, модерною назвою Український Народний Союз. Душа його все була ця сама, щиро українська, самостійницька та демократична. Цим останнім У. Н. Союз сплачував довг кровного звязку зі старим краєм в Европі, бо зберігав його ідеали та ставав на допомогу ідеям рідного народу в Европі.

Іміґрація та старий край.

Не перша українська іміґрація в Америці тай мабуть серед нинішного міжнародного положення не остання відіґравала тай на майбутнє відіґраватиме поважну ролю в житті свого народу в Европі, як його неофіціяльний, але духовий амбасадор. Відколи насилля та поневолення стало істнувати там на сході, за морем над національно усвідомленими народами, іміґрації мусіли перейняти на себе з конечности ролю заграничних репрезентантів стремлінь поневолених братів.

Чужинецьке панування, значене національною екстермінацією та економічною експльоатацією, проганяло поза границі країни тисячі, а то й міліони, що втікали від нужди та сотки провідних одиниць, що не хотіли склонити свого хребта перед чужинецьким завойовником, тому мусіли покидати край, щоб на вільній, чужій землі плекати національні ідеали та в пригожу хвилину знов підняти боротьбу за їх реалізацію на рідних землях.

На американськім суходолі мабуть чи не найбільше відомою стала ірляндська іміґрація, що вперто помагала вести боротьбу за волю свого Зеленого Острова, аж до повного його визволення. Ірляндська еміґрація за морем стала дійсно потужним чинником у визволенню ірляндського народу в Европі.

Другою еміґрацією, що відґравала деколи й рішальну ролю в боротьбі за визволення свого народу була польська іміґрація в чужих краях Европи та за морем. Поляки гноблені Росією та Німеччиною масово стали покидати свій край вже під кінець 18-го століття. Лихоліття рідної землі загнало десятки поляків вже тоді аж до Америки. Відомі тут іміна Пулаского та Косцюшка сильно помагають полякам зберігати моральний капітал предків ще й нині. Не згадувати вже про це, що польська іміґрація в Европі, передовсім у Франції, нерідко надавала виразний напрям польському цілому національному життї особливо після польської революції проти Росії 1830/31. Тоді найбільші талани польського народу Міцкевич, Красіньскі, Словацкі, відомий історик Лелевель та десятки інших працювали на чужині та звідси формували духовість цілого народу в краю.

Ірляндці та поляки не були одинокими. В такому самому положенні були литовці. Їх національне життя більше розвивалося поза рідним краєм, ніж на рідній землі віками поневолений чужинцями. А вже у свіжій памяти американських земляків роля американської чеської та словацької еміґрації в будові чеської держави. Свій зруб дістала вона теж не в краю, але за кордоном, в Америці.

Українська політична еміґрація 18-го та 19-го століття.

Коли мова про політичну ролю іміґрації, то мабуть чи побіч ірляндської не найстарша українська політична іміґрація. Маємо на думці перших політичних еміґрантів з України по програній війні українського народу Росією за гетьмана Івана Мазепи. По нещасливій, одначе рішальній битві під Полтавою 1709 року українсько - шведського союза проти Росії Петра Великого кількадесять тисяч українців самостійників, між ними й військо запорозьких козаків під проводом кошового отамана Костя Гордієнка, покинули Україну та перенеслися на турецьку територію, щоб звідси з чужини продовжати боротьбу за визволення України з російського ярма.

Провідником тих іміґрантів, яких історія від гетьмана визвольника Мазепи прозвала Мазепинцями, був Пилип Орлик, обраний на іміґрації гетьманом. Біля нього найшлися сотки провідних людей та тисячі рядового козацтва, що були рішені вести дальше боротьбу проти панування Росії над Україною усіми середниками. Коли надія на чинну боротьбу змаліла, іміґранти розсіялися по цілій Европі, передовсім по Туреччині, Швеції та других країнах Европи, всюди заступаючися за поневоленою українською землею. Дехто як син Пилипа Орлика, ґенерал французької армії Григор дослужився у Франції високої гідности; французький ґенерал українець, зискав своїм патріотизмом пошану для себе та для своєї поневоленої батьківщини.

Друга филя української політичної іміґрації, хоч не така чисельна як перша, появилася в західній Европі в 1870-тих роках. Знов пробуджений пламенним словом Шевченка український нарід у 19-тім століттю пізнав „хто він, чиї сини, ким, за що закуті". Боротьба проти Росії перенеслася за кордон, де її представниками були М. Драгоманів, М. Подолинський, Хв. Вовк та ще дехто. Осередками цеї нової політичної іміґрації став Цюрих в Швайцарії та Відень в Австрії. Перед першою світовою війною праця зосередилася також у Львові та в Чернівцях, на цім клаптику трохи вільнішої української землі під Австрією.

Та майже рівночасно розпочалася нова масова українська іміґрація за море, це заробкова до Америки. Експьоатація багатої української землі окупантами виганяла щорічно тисячі українських людей в світ за очи — шукати кращого прожитку для себе та для своїх дітей. Так призбиралася наша іміґрація в Злучених Державах Америки, в Канаді та в країнах Полудневої Америки.

Визвольна бортьба українського народу в роках 1917-1920 збільшила число іміґрантів та доповнила її новими політичними іміґрантами. Частина їх передісталася аж за море, до Америки, частина розсіяна по всіх майже краях Европи. Яка роля цеї іміґрації у національнім житті новочасних українців? Може а повний підсумок із ролі ще за вчасно, одначе одно певне, що найновіша филя української іміґрації йшла дальше старим шляхом попередників — не спускати прапора українського самостійництва, але усіми силами спомагати священну боротьбу українського народу за волю.

Історія всіх іміґрацій вчить, що іміґрація має теж багато своїх відемних прикмет-недовірчивість одних до одних, підозрівання; нервовий підхід до громадських справ та більша незгідливість ніж на рідних землях, які хіба мали всі іміґрації в новій історії, одначе ці хиби виступають яркіше тільки в очах сучасників. Під кутом виджения історії вони блідпуть, а остає таки одна правда, що іміґрації таки все давали корисну роботу поневоленим націям.

Яка майбутня роля ураїнської заморської іміґрації?

Одно вже нині можна напевно сказати, що роля української іміґрації за морем ще далеко нескінчена. Напрямні її праці та її духове обличча у многім залежатимуть від майбутніх подій в Европі та яке буде закінчення цього крівавого світового змагання. Колиб події мали розвиватися таким шляхом як нині, та ми стоїмо перед новою филею масової української іміґрації; та не тільки української, але також іміґрації якої десятки других народів, що ніколи не погодяться на нове поневолення після десяток літ розбурханого національного, а то й власного державного життя.

На цім підложі й роля У. Н. Союза як осередної орґанізації американських українців незакінчена та в майбутности великанська. Правда, У. Н. Союз вступаючи в другу пядесятку свого істнування не є вже установою іміґрантів; це вже установа американських горожан українського роду. Але перед нею як перед найбільшою та найповажнішою установою американців українського роду ще неодин обовязок саме супроти тої землі, звідки наш рід. Ми віримо, що У. Н. Союз свою світлу 50-літну традицію збереже.

ВЕСЕЛА ВІСТЬ

Під таким заголовком було повідомлення у Свободі, ч. 3, з 1. лютого 1894 року, в якім тодішній редактор о. Григорій Грушка писав:

„Дня 25. січня (1894) громада руських патріотів заложила комітет, котрого задачею есть основати Народний Руський Союз, а перше головное собраніе Союза отбудесь незадовго.

„Русини, ставайте в ряди, рахуйтеся, кілько уже Вас тут есть, горніться під прапор Народного Руського. Союза.

„Небавом получите осібне о тім ділі письмо, на днесь поділяемся с Вами тою веселою звісткою, що уже угольний камень зістав положений під народну святиню.

„Оден другому передавайте тую радістну новину, оден другого заохочуйте до діла".

І дійсно в три тижні після повідомлення про ту „веселу вість", в четвер, 22. лютого 1894, відбулися в Шамокин, Па., перші збори, перша конвенція, Українського (тоді, Руського) Народнього Союзу. Був це холодний день, дороги були вкриті снігом, бо телеґрама з Вашинґтону подавала, що Національна Ґвардія в день Вашингтона нарадувала по вулиці серед мокрого снігу. Тоді українські патріоти віхались до майнерського містечка оснувати українську народню установу. Й оснували її й перша про це повідомила знову „Свобода", ч. 5, з 1. березня 1894, у статті п. з. „Совершившася", яку теж написав редактор о. Григорій Грушка.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ КОЛИСЬ І ТЕПЕР

При оснуванні в 1894 році У. Н. Союз мав 150 членів у 4 відділах.

В 1898 році У. Н. Союз мав уже 1,593 членів і фондів $5,688.57, як це було подано на 5-тій конвенції в січні того року в Шенандоа, Па.

Колиж прирівняти стан У. Н. Союзу з 1898 до теперішнього, то У. Н. Союз має членів 27 разів більше, а фондів 1,200 разів більше як 46 років тому.

Тепер прибуток У. Н. Союзу в однім місяці є 20 разів більший як був увесь маєток У. Н. Союзу в 1898 році, а членів нових тепер прибуває стільки за 6 місяців, що тоді прибуло за 4 роки, від 1894 до 1898.

Тепер три відділи У. Н. Союзу, а саме 204, 361 і 432, платять одного місяця стільки вкладок, що мав У. Н. Союз усього маєтку в 1898 році.

Тепер багато відділів У. Н. Союзу мають свого відділового маєтку більше як був ввесь маєток У. Н. Союзу в 1898 році.

ПЕРШИЙ ПОКЛИК У СПРАВІ ЧИТАЛЕНЬ

Перший поклик у справі оснування українських (руських) читалень у Злучених Державах появився у Свободі, ч. 10, 6. квітня 1894.

ЗАМЕРЗЛІ РАДІЯ.—Радіові інструменти боєвиків мусять добре функціонувати навіть при температурі нижче зера. Щоби переконатися, як ті апарати функціонують, роблять з ними проби при температурі 65 ступнів нижче зера. Таку пробу робить робітниця в фабриках радіової дивізії Авіяційної Корпорації Бендикса.

ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО УКРАЇНЦЯ ДО УКРАЇНСЬКОГО АМЕРИКАНЦЯ

У 50-ті роковини заснування Українського Народного Союзу варт призадуматися над еволюцією, яку перебув при помочи цього Союзу українській нарід в Америці. Отак, як нераз призадумується людина, що стоїть на порозі нової життевої доби, хоч на ділі у своїм нутрі не відчуває ніяких потрясень. Сама свідомість того, що чоловік має за собою досвід, а перед собою ще недокінчене життя, вкладає на нього обовязок зясувати собі та скласти дальший життевий шлях. Просто на те, щоб не переживати наново цього, що вже перебув, а крім того, щоб скласти собі плян лекшої видатнішої праці як досі.

З громадою діється тесаме, що з поодинокими людьми. Громада старіється, бо її члени старіються. Набравши досвіду, вони інакше думають і дають раду молодшим. Зате громада в засаді не вмирає. Вона відновлюється фізичним життям нового покоління, а дозріває досвідом старшого покоління. Тому для вжитку нового покоління треба списати і передати досвід старшого. Може молодому поколінню не треба буде розвязувати тих самих проблемів, що його мало старше покоління, а зате воно буде розвязувати нові проблеми, які принесе йому час.

Від заложення в Шамокіні, в Пенсилвенії, в 1894. р. чисто української цілоденної школи, без науки англійської мови, аж до закладання теперішних цілоденних парафіяльних шкіл при українських церквах з виключенням української мови в урядових годинах, а навчання її лише як додаткового предмету — перебули ми в Америці велитенську еволюцію. Колиб хтось в 1894 р. був згадав, що це аномалія закладати цілоденну школу виключно в українській мові, то його булиб назвали принаймні диваком, як не „зрадником народньої справи". А тепер якби так хто подав думку, щоб заложити чисто українську цілоденну школу з виключенням науки англійської мови, то такого назвалиб божевільним і вбилиб такий плян у самім зародку.

Так воно колись було й так є тепер. І нема чого цього стидатися, ані тому дивуватись. Лише досвід навчив нас, що Америка це не Україна. Досвід навчив нас, що колишній „американський українець" став „українським американцем". І на це нема ради. І не лише не треба цього процесу спинювати, але треба йому ще пособляти. Пособляти на те, щоб українець вмів як найскорше зааклиматизуватися в новій батьківщині, зажити новим життям, користуватися добродійствами Америки і використувати їх для себе, для своїх дітей і для свого роду. Зате він обовязаний цій Америці дати взаміну все, що має, а це знання української мови, по скільки Америка її потребує; української культури й цивілізації, української роботячости й української льояльности.

Без огляду на це, як укладуться відносини на українських землях в Европі, українське покоління з Америки туди вже не верне. Може поїхати один-другий громадянин у відвідини; може один-другий перещепити добродійства американської винахідчивости та підприємчивости серед українського народу в Европі, але масово українська Америка туди не поїде.

Раз ствердивши цей факт, треба прийти до висновку: Треба нам, українським американцям покласти собі якийсь свідомий життевий шлях на майбутнє. Пошукування за таким шляхом не сьогоднішна мрія. Перші піонірі, як от бл. п. о. Н. Дмитрів чи о. І. Констанкевич, ставили нераз таке питання до ново-прибуваючих з України українських інтелігентів. Самі вони не могли якслід цього питання розвязати, хоч противився ебзупинним спробам українізації замериканізованого природно українського покоління. Раз-у-раз повторяючіся спроби масового повороту до примівивного американського українства з часів початкової іміграції припинювали створеня ясного українського американського ідеалу. Аж перша світова війна вчасти ослабила ці спроби, а теперішня війна дає дальшу нагоду цей українсько-американський ідеал викінчити і закріпити.

Усякому вже тепер ясне: Американці українського роду чують привязання до землі Вашингтона не менше, ніж колишні українці до своєї української батьківщини. Молодь американська українського роду бере участь в теперішній війні з таким завзяттям, як американці з часів американської революції. Американська свобода й демократія й етнічно-расова та релігійна толеранція стали вже природними цихами характеру українських американців, так само, як колишнє завзяття европейських українців у відношенню до своїх сусідів. Уце те позитивні прикмети українсько-американського характеру, які роблять його неспосібним жити деінде, як лише в Америці.

Одначе, впарі з цими змінами, осталися при американцях українського роду віками одідичені культурні нахили й сентимент. Це є природнє відчуття спорідненя американців, українського роду, яке виявляється в товариськім співжиттю, у потребі взаємної помочі, у привязанню до своєї віри, звичаїв, мельодій і до зрозуміння допомоги для визволення поневоленого українського народу в Европі. Цей сентимент є цементом, що споює американців українського роду в одну ближчу родину і його треба плекати.

Цього сентименту не дасться викорінити і навіть це не є бажане з американського боку. Навпаки, варт його плекати хочби тому, щоб виказати можливість і потребу ширшої організації американців українського роду для поширення й поглиблення своєї діяльности. Вояки українського роду, що вернуться з теперішної війни, стануть уже громадянами із широким поглядом на світ. Вони будуть готові перебудовувати свою батьківщину відповідно до нових вимог і духа часу. Для такої діяльности вони будуть мати вже пригожий ґрунт, пригожу громаду, з якої вони вийшли і з якою чують кровний звязок. Коли до такого бажання прилучаться ще й українці канадійського роду і найдуть спільну підставу до праці, в такому випадку українська культура й традиція найде захист на довгі літа на Американському континенті. Знов У. Н. Союз може й на тому полі відіграти нову і почесну ролю.

С. Демидчук.

Як промовляли, щоб вступати до У. Н. Союзу?

Заввага: В „Свободі" з 26. січня 1899 р., себто тому 45 років, є поміщений вірш, що популяризує початкові завдання У. Н. Союзу. Автор, що підписався „Сверщок", невідомий, але можна догадуватись, що це був о. А. Бончевський, тодішний секретар У. Н. Союзу. З цього вірша подаємо ось той вимок:

У майнах загинув отсей,
А той від многого трунку,
Від цього смерть взяла сама
Життя для себе в дарунку.

Й більше побачили ми:
Каліцтва всякого много,
Цей без руки, без ока став,
Ногу врубало у того.

Тоді сказав так дехто з нас:
Браття! Вже досить терпіти.
Себе звяжімо у „Союз",
На жінки зважаймо й діти.

Зійшлися ми і сказали ми:
„Союз" нам конче зробити,
Най діти не плачуть на нас,
А жінкам даймо ми жити!

І виріс в нас славний „Союз"
І много в него вступило.
Як вода йдуть нам тепер дні
І жити стало нам мило.

І кожний з нас як мур стоїть,
Й ту саму думку думає:
Що лиш тоді життя щось варт,
Коли брат брата кохає.

Купуйте Воєнні Бонди

ЯК ГЛЯДЯТЬ НАШІ ЛЮДИ НА У. Н. СОЮЗ?

Як організатор Українського Народного Союзу їзджу по різних місцевостях і стрічаюсь з різними людьми. І наслухаюсь всячини. А тут хочу подати кількома словами, що властиво наш загал думає про нашу організацію.

Спершу скажу про наше старше покоління. Для нього У. Н. Союз є доброю асекурацією. Але воно глядить на Союз не тільки як на асекураційну установу. Воно робить Союз відповідальним за ціле наше народне життя, за всю народну працю. В очах того покоління У. Н. Союз має за все і за всіх нас відповідати, коли іде про народню справу. Отже, кине хтось наклеп на українську справу, то Союз має боронити, а інакше то його вина, що ті наклепи не припинені. Спорить Польща з Москвою за українські землі, то Союз має з тим порядок зробити. Зайдуть якісь непорозуміння в громаді — Союз винен.

От недавно був я в одній громаді (назву з зрозумілих причин залишаю), в якій є непорозуміння чи там спір через календар, одні хочуть його змінити, а другі ні. І вимагають від мене, щоб Союз щось зробив у цій справі, бо „священик змінив календар". І чи думаєте, що багато помогло, як я їм толкував, що це не є справа У. Н. Союзу, та що з тим треба вдатись до інших чинників? Таки стояли на тому, що це Союз повинен полагодити.

Отже, чи це є добре, чи зле, чи це кому подобається, чи ні, і чи У. Н. Союз хоче з тим погодитись, чи ні, так є, що щоб де не було з якоюсь громадською чи церковною справою, то хоч як далеко Союз від неї не стояв би, то загал таки його в це стягає...

Але з молоддю стоїть уже справа інакше. Вона вже не робить Союз відповідальним за те все, що старе покоління. І глядить на Союз уже більше як на асекурацію. Тому більше зацікавлена в тому, щоби був побільшений весь апарат У. Н. Союзу, щоби крім головних організаторів, були ще й стейтові чи окружні, та щоби були потворені філії по округах. Головні організатори, малиб, на думку молоді, обїздити місцевости і контролювати роботу на місцях.

Молодь не хоче жадних мітінгів. І жадних бенефітів. Ні кар, що не прийшов на мітінг, чи на пікнік. Про те навіть слухати не хочуть і виразно це заявляють, як вступають до організації, кладучи оті свої завваги за умову.

Вони теж тої думки, що всі українські організації, що є того роду, що У. Н. Союз, повинні злучитись в одну. Колиж іде про справи народні, то на їх думку повинен бути створений для ведення тих справ один загальний комітет, що представляв би весь американсько-український загал — крім комуністів.

Мені здається, що молодь добре думає. Деякі відділи держаться уже їхніх завваг. От, наприклад, відділ 150 У. Н. Союзу зріс за пару років в той спосіб, що майже потроїв членство. Це заслуга організатора і місцевого секретаря, але в тім відділі нема суспензи, бо секретар ходить і колєктує і нема нарікань. Знов відділ 54 є в такій місцевости, де є всього три українські родини, а має 50 членів. Він складається майже з самих молодих, тут роджених, що порозкидані по великих просторах поза місцевістю. Та секретар їх усіх придержує. Знов в іншій місцевости простояв відділ десятки років, але без молоді, а не хотіла вступати задля причин, що я їх вище згадав. Прийшлось творити новий відділ, але старі були проти. Нині той новий відділ має понад 100 членів. А це також заслуга секретаря. Це відділ 414. Відділи 330 і 383 можуть послужити вказівкою для інших відділів. У тих відділах молодь є разом з старими, але там нема старої системи. Тепер усі вдоволені, бо громада зорганізована, а всі, від найменшого до найстаршого, є в У. Н. Союзі. Це теж заслуга секретарів.

Коли приглянутись добре тому всьому, то прийдеться до заключення, що У. Н. Союз має перед собою добру будучину. Він уже обєднав велику частину нашого громадянства. В його рядах є вже десятки тут роджених, з яких маємо декого й в головнім уряді. Якби ще тільки старші трохи ліпше попрацювали, то У. Н. Союз міг би дійти до сто тисяч членів, а це булаб уже дуже велика сила. Ми зробили в Америці великий поступ. Це вже не то, що колись було. У. Н. Союз є нині всюди знаний і шанований за свою добру і чесну працю. Тож і притягнути людину до Союзу не є вже так тяжко, як хто про це дбає.

А ще згадаю і за „Свободу". Кого не питати, а кожний каже, що вона доложила величезного труду, щоб підняти наш нарід в Америці вгору, за що дають їй усюди признання. Є много таких, що колись були навіть її завзятими ворогами, але нині ідуть за нею. „Свобода" і „Юкрейніен Вікли" багато помагають теж і нині в організованню членів до У. Н. Союзу.

А. Маланчук,
організатор У. Н. Союзу.

ШЕВЧЕНКО ГОНЧАРЕНКОВИ

У 21. числі Свободи, з 31. травня 1900, Агапій Гончаренко писав, що Тарас Шевченко прислав був йому свого „Кобзаря" до Лондону в 1861 році.

У Свободі був тоді теж заклик, щоб складати жертви на памятник Тарасови Шевченкови у Злучених Державах.

Що писала "Свобода" тому 30 років?

19. лютого 1914.

1894—1914. ЮВИЛЕЙ 20-ЛІТНЬОГО ІСТНУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНЬОГО СОЮЗУ.

Дві десятки літ минуло від часу, як на американській Руси повстала перша наша народня організація, Український Народній Союз. Сьогодні ми обходимо 20-літній ювилей істнування цеї інституції і з нагоди цього великого свята складаємо щирий привіт всім Основникам нашої організації; всім її бувшим і теперішним Головним і Місцевим Урядникам; всім Членам і Членицям Українського Народнього Союзу і всім його приятелям і прихильникам. Земля пером всім покійним Добродіям і Членам нашої рідної інституції, а память їх од роду в род!

УКРАЇНЦІ ПОГОДИЛИСЯ З ПОЛЯКАМИ В СПРАВІ ВИБОРЧОЇ РЕФОРМИ В ГАЛИЧИНІ.

Нарешті по кількалітній боротьбі українських послів в галицькім соймі доведено справу виборчої реформи до кінця. Дня 28. січня 1914. р. польські й українські посли у Львові дійшли до повного порозуміння. Головною різницею між поляками й українцями було те, що поляки хотіли аби в краєвім виділі було 8 членів, а в тім 2 українці, а українці хотіли 7 членів у виділі, а між ними 2 українці. Остаточно уступили в цій справі українці, а поляки зробили уступку і згодилися, щоб маршалок мав лише 1 голос, а не 2, як було пропоновано. Цілий повний сойм матиме 228 послів, з чого українці малиб 27.2%, решту булиб поляки. Між українськими послами булиб 4 вірильні мандати, а це трьох епископів і 1 ректор українського університету (після його заложення).

ВІДОЗВА ПРОСВІТНОЇ КОМІСІЇ В СПРАВІ СВЯТА ШЕВЧЕНКА.

Просвітна Комісія взиває весь загал американської України, а особливо всі відділи і братства У. Н. Союзу та відділи „Просвіти", щоб вони вшанували память Тараса Шевченка з нагоди Його 100-літніх народин через улаштовування вечерка в честь Шевченка. Щоб не було ні одної місцевости, де не згаданоб Його „не злим, тихим словом".

ПРИПІЗНИЛОСЯ ЧИСЛО СВОБОДИ.

Теперішне число (8.) „Свободи" виходить з малим опізненням з причини недоставлення на час паперу внаслідок сніговії. — В останніх днях завитала до Америки правдива „старокраєва" зима. Притисли такі великі морози і впали такі великі сніги, що їх вважають катастрофою для Америки.

ЯК СКЛАДАЮТЬ ЮВИЛЕЙНИЙ ДАР „СВОБОДІ"?

Дальші жертви зложили на „Ювилейний Дар „Свободі":

А. Волічинська, від. 325, Бруклин, Н. Й., $5, Ф. Зиблікевич, від. 117, Бруклин, Н. Й., $2; Микола Лотоцький, від. 204, Ню Йорк, Н. Й., $; Роза Цмайло, Онейда, Н. Й., $1; Бр. св. Йосафата, від. 217, У. Н. С., Рачестер, Н. Й., $10, („Щоб дальше Свобода розвивалася і на будуче давала просвіту українському загалови до 100-літнього ювилею — Андрій Іванів, секр.").

Василь Кацюбій, від. 361, у Ню Йорку, самий замешкалий в Асторії, $5, („...всі ми союзовці, для котрих „Свобода" стала щоденною розрадою, повинні щедро піддержати свій часопис, а як буде більше добрих працівників при часописові, тоді й часопис буде інтереснійший"); Марія Ходань і Петро Ходань із Савт Ембой, Н. Дж., по $1; Никола Рой $2, Григорій Кисіль $1 із Тов. Сокіл, від. 336, У. Н. С., Клівленд, Огайо.

З нагоди 30-літнього ювилею панства Шереметів в Тамеcтон, Конн., зложили: М. Панасюк $2, а по $1: Ф. Чесник, А. Береза, М. Шишка, Й. Шеремета, Ю. Шеремета, Й. Бистрий, Н. Червиняк; по 50 ц.: І. Наконий, О. Москалюк; по 25 ц.: М. Кісіляк, Я. Кульбіда. Разом $10.50, переслав секр. від. 421 У. Н. С., Филип Чесник.

М. Сурмач, від гостей у Флориді $5. („В неділю, 30. січня, зібралася майже ціла українська громада з Маямі в дом громадян Максимовичів; були там гості з Шікаґа, Питсбурґа, Ню Йорку, й місцевий священик, що хоче закладати церкву. Зібрано $10 на різні цілі; збирала Ярослава Максимович, донечка громадян Максимовичів, знаних з Ню Йорку (донечка виступала на радіо-програмі Сурми). Половину збірки передано мені на Ювилейний Дар „Свободі" — Мирон Сурмач").

(Дальші жертви будуть оголошені під тою самою рубрикою, себто: „Як складають Ювилейний Дар „Свободі"?).

СВОБОДА ПРО ШЕВЧЕНКА В 1898 Р.

В 9. числі Свободи, з 3. березня 1898, була стаття присвячена памяті Тараса Шевченка.

У статті автор між іншим писав:

Нас сотки тисяч в Америці. Як ми вже стали горожанами Америки, повинні ми жити тут як у своїй рідній хаті.

В Шамокин, Па., є перше товариство імени Шевченка.

ЗА САМОСТІЙНУ!

До діла, браття, за самостійну українську державу, з порядками наскрізь демократичними!

(Свобода, ч. 39, 17. жовтня 1900).

У. Н. СОЮЗ І СВОБОДА

Свобода дала почин до оснування У. Н. Союзу, але й вона перша з цього скористала.

Зараз після оснування У. Н. Союзу, від 1. березня 1894, Свобода з двотижневика стала тижневиком, і скоро потім вона стала органом У. Н. Союзу й одержувала від нього по $30 місячної підмоги.

Тепер У. Н. Союз і Свобода разом діждались золотого ювилею.

ПЕРША РУСЬКА ЧИТАЛЬНЯ У БРАЗИЛІЇ

Свобода, ч. 25, з 18. червня 1903, помістила першу знимку „першої руської читальні Просвіти" в Куритибі, Парана, у Бразилії.

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КРОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

слати на адресу:
UKRAINIAN CONGRESS COMMITTEE OF AMERICA
P. O. Box 721, Church St., Annex, New York 8, N. Y.

СКРІПЛЯЮТЬ ПОЗИЦІЇ.—На острові Новій Британії, коло Арави, піхота ставить підземні скріплені позиції для команди. Переконалися, що такі позиції, закриті грубими бервенами, знаменито закривають вояків від огню легкої артилерії й моздірових куль.

З КАМПАНІЇ ЗА ЧЕТВЕРТУ ВОЄННУ ПОЗИЧКУ

ОСТАННІЙ ЛИСТ

Дорога Марійко:

Моїм найбільшим бажанням в життї було, щоби Ти цього листа ніколи не дістала...

Коли дістанеш, то значить, що відтепер Ти і наш синок, якого я ніколи не бачив, мусите продовжувати без мене.

Кожного разу, коли я вибирався зі своїм літаком бомбардувати ворожі позиції, я лишав цей лист свому другови з проханням вислати його, коли не вернусь зі своєї місії. Мій щирий друт вислав цей лист з болем серця.

Ти тепер, Марійко, сама мусиш виконувати ті всі малецькі річи, які ми плянували обоє разом. Я так багато хотів для тебе. Так багато річей я хотів Тобі дати і з Тобою ними ділитись. Я бажав для Тебе і нашого синка спокою, вигоди і незалежности. А тепер моєї частини в нашому спільному життї сповнити не можу.

Не робіть мене героєм, бо я, і всі другі тут, лише сповняєм свій обовязок, щоби вдержати для міліонів таких як ми ті маленькі річи, про які ми разом мріяли.

Завсіди Твій — Джан.

Чим довше ця війна буде тривати, тим більше таких останніх листів дістануть батьки, матері і жінки.

Колиб остання війна була скінчилася один день скорше, 27,000 вояків булоб лишилось при життї, бо тільки згинуло за одну останню добу війни.

Чим скорше і більше модерної зброї і амуніції вишлемо на поле битви, тим скорше скінчиться війна і тим більше наших молодих людей вернеться до дому, до своєї рідні.

Закупіть воєнний бонд на ці воєнні матеріяли.

Виконайте для приспішення кінця війни ту легку роботу, бо легше є витягнути доляра з кишені, як витягнути японця з джунглів.

Купуйте бонди за спеціяльними аплікаціями з українським наголовком і відішліть „рекорд ресіт" до:

UKRAINIAN AMERICAN WAR BOND DRIVE
847 N. FRANKLIN STREET, PHILADELPHIA 23, PA.

Таким чином сповните свій обовязок супроти нашої держави, своїх рідних і знайомих на війні і збільшите суму 5-міліонової української кампанії Четвертої Воєнної Позички.

П. Д.
з Пресового Комітету

АМЕРИКАНСЬКИЙ ВОЯК В УКРАЇНСЬКИХ ЦЕНТРАХ В АНГЛІЇ

(Допис з Лондону, в Англії).

Цим разом знову хочу згадати дещо з діяльности українських канадійських вояків за морем. Вам уже відомо, що ми, вояки й тутешні українські родини, відсвяткували в Менчестері в Українськім Народнім Домі роковини Листопадового Зриву. На Різдво знову зійшлися ми з усіх закутин Великої Британії, щоб по українському звичаю відсвяткувати свято. Програму поділено на дві части: Святий Вечір і Різдво перебули ми в Менчестер, де українські родини доложили чимало труду й матеріяльної витрати, щоб свята вийшли як найкраще. Вони приняли нас, вояків українського роду, як своїх рідних. Я не мав щастя бути на Святому Вечері, бо в останній хвилині був призначений на службу в Лондоні. Зате тут я мав щастя бути на другій частині свята. Я відвідав українську родину Паньковових і тут мав нагоду зазнайомитися з двома українцями з канадійської армії, а це з сотником д-ром Михайлевичом і капралем Степаном Калином, крім того пізнав я дівчину-капраля панну Анну Краплів. Родина Паньків жила давніше в Канаді, опісля виїхала в совєтський „рай", а потім вдалося їм повернутися до Великої Британії.

На другий день українські вояки почали зїздитись до Лондону з усіх закутин Англії, відбулася реєстрація членів і вплата членських вкладок до організації українсько-канадійських вояків. Все діловодство, а опісля й наради відбувалися в українській мові. Зібрання переводив летун і офіцир Пайчук. На зібранню вибрано контрольну комісію з трьох осіб. В її складі найшлися: Летун офіцир Воробець, капрал Тома Івасечко [illegible] Петро [illegible] членій має товариство [illegible] приходу в минулому році було $1,408, розходу $1,105. Майже всю згадану суму прислали канадійські земляки.

Другого вечера відбулася теж загальна забава, на котру громадно прибули парафіяни англійської церкви Ст. Джеймс з Надингтон із священиком Д. І. Чепелем. Співали з одушевленням наші коляди. В неділю рано відбулася парада наших вояків у згаданій церкві з жовто-блакитним українським і канадійсько-британським прапором. Потім відбулися збори у великій просторій салі від 1. до 2. години сполудня, а вчасі перерви пішли всі на знаменитий обід до величавої готинниці, після чого відбулася спільна фотографія.

При виборах до нового уряду вибраний поновно головою летун-офіцир Богдан Пайчук і такі військові старшини: лютенант Воробець і капітан Воробець (браття), капітан капітан д-р Михайлевич, Ф. О. Гевус, лютенант Суттун, Ф. О. Жук, лт. Киревенко, Ф. О. Погорецький, П. О. Когут, [illegible] Калин, капр. Турівський, Л. А. Крептан, [illegible] панни: кап. Краплів і воячка Колицька. [illegible] чером в Українськім Канадійськім Домі мали ми Службу Божу, котру відправив український капелян з польського війська, але його імени не позаю.

Думаю, що земляки в Америці напишуть свою [illegible] що перебувають в Англії, [illegible] це свято й організацію і з тої цілі подаю адреси:

UKRAINIAN SOCIAL CLUB
188 Cheethan Hill Road,
Manchester 8, England.

U. C. S. A.
218 Sussex Gardens,
Paddington, W. 2., London, England.

Подав:
Тома Івасечко
член У. Н. Союзу і
капрал Американської Армії

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

Для кого видана Пропамятна Книга У. Н. Союзу?

При перегляданню Пропамятної Книги, виданої з нагоди сорок-літнього ювилею Українського Народнього Союзу різні думки насуваються на голову. Головна та, що книга або не була як слід розголошена, або громадянство не зрозуміло її появи. Здається, що ця друга причина є правдоподібніша і тим дається пояснити це, що вона досі як слід не використана. На наші відносини спромогтися на зладження й видання просто монументальної книги, це неабиякий подвиг. Критики й дописувачі з Европи добре зрозуміли її вартість. Але американські українці ще її не доцінили. Так принаймні мені здається.

Пропамятна Книга є вартісна головно тому, що в ній найдете відомости необхідні для кожного, хто хоче вдуматися в минувшину нашого руху в Злучених Державах, ба навіть і в Канаді, і зрозуміти еволюцію, яку ми за 40 (тепер уже за 50 літ) перебули.

Кожного року, кожного місяця, кожного тижня а то й кожного дня припадає десь у якійсь громаді 5, 10, 15, 20, 25, а то й 50-літня річниця заложення якогось товариства, організації, відділу У. Н. Союзу, може церкви, Народнього Дому, клюбу чи якогось одноразового здвигу, що мав вплив на діяльність місцевої української громади або на ширший загал. Серед звичайних життєвих клопотів одиниці може й не памятають на такі події. Але Пропамятна Книга все дбайливо зарекордувала і передала для памяти потомности. Коли нераз в розгарі одушевлення викликуємо на чиюсь честь, що „память його од роду в род", то треба й практично цю память з роду в род передати. Отже, якби хто час від часу цю книгу переглядав, то легко попав би на цю думку. А саме тепер час на святкування різних річниць і народніх ювилеїв, злучених з розпамятуванням діяльности перших наших піонірів, бо в духовій ділянці не маємо важніших подій в наших громадах. А не годиться „спати на волі", коли життя само кличе до активности.

Нераз чуємо нарікання, що нема в нас таких то або таких великих людей. І тому в нас не йде робта, нема в нас підйому духа. А перегляньте лише Пропамятну Книгу і порівняйте там записані подвиги перших наших піонірів, а переконаєтеся, що ці подвиги, що рівнаються ділам славних людей, коли брати під увагу витрачену енергію, працю, запал, ба навіть і успіхи наших піонірів на початках іміграції. Якби так ці одиниці були найшлися серед інших відносин, то булиб вписані в суспільністі дійсними, політичними чи державними мужами, вченими, тощо. Але, найшовшися в середовищі, яке поглотило їхній талант та енергію, вони віддали все, що лише мали, щоб свою рідну громаду ратувати, її честь принести, її зорганізувати і надати їй ідеалістичний підклад.

Все те і багато дечого іншого можна вичитати в Пропамятній Книзі. Отже вона необхідно потрібна для кожного громадянського відповідального діяча. Це не книга до читання, а книга до перегляду, „референс бук", а по нашому таки енциклопедія української іміграції в Америці.

Вклад у цю працю велитенський. За гроші такої праці ніхто не виконає. Треба було для цього одушевлення і витривалости многих людей. Хочби вже тому цю книгу повинні придбати й її перед очима тримати провідники і організатори наших громад та відділів, бо мають чим заохотити членів та громадян до підтримання народної праці в дальшому напрямку.. Чуємо нарікання від нашої молоді, що ходить до середних чи вищих шкіл: „Кого то видала наша суспільність, щоб ним ми могли повеличатися?". Змісця не найдете відповіди на такий запит. Але перегляньте Пропамятну Книгу, і пальцем покажіть: Цей зробив „на пустині" те й те; той спонукав до діяльности того й того; такий а такий оборонив українську громаду перед розбиттям або деморалізацією від такого то й такого ворога, ренегата, зневіреного осібняка. А цей переміг себе самого і світить перед нами як полярна зоря для згублених на життєвім шляху подорожних. Усе те найдете в Пропамятній Книзі.

С.

Урядові цінники для покупців

Бюро Адміністрації Цін (О. Р. А) поробило заходи, щоб кожна американська господиня могла мати у себе дома повний цінник харчевих продуктів, такий самий як ті цінники, що їх вивішується на видних місцях по всіх крамницях. Тим способом уряд хоче притягнути все громадянство до тісної співпраці при контролі цін.

Маючи такий цінник дома, кожна господиня зможе наперед обрахувати, скільки вона повинна заплатити за один чи другий харчевий продукт. Коли ж цього не зробить завдалегідь, то вернувши з крамниці зможе провірити, чи і за що вона заплатила більше, ніж повинна, та зможе зажадати звороту переплати чи внести жалобу на несовісного купця. Тепер це трудно робити, бо цінники в крамницях не все висять на доступному місці, а часто серед глоти нема часу провірювати, чи купець совісно рахує, чи „помиляється" у свою користь.

Цінники зможе одержати кожний, хто того забажає, в місцевих комісіях цін і пайкування (Вор Прайс енд Рейшенінг Борд), в публичних бібліотеках, у деяких школах та в інших публичних установах. Звичайно там будуть також люди, що пояснять, як орієнтуватись у цінниках. Як відомо, Бюро Адміністрації Цін поділило всі крамниці на чотири категорії, залежно від товару, який вони продають, від кошту втримання крамниці та кошту транспортації товарів до крамниці. Купці обовязані вивішувати на видному місці, разом з цінниками, також число цінникової групи, до якої їх крамниця належить. На цінниках подано ціни для кожної групи — 1, 2, 3 і 4.

Велику поміч в організацію такої громадської контролі цін можуть дати місцеві товариства, братства, церковні громади, відділи запомогових організацій, клюби і т. п. Вони можуть звернутись до згаданих місцевих комісій воєнних цін і пайкування або до окружних бюр „ОРА" і там дістануть цінники для всіх своїх членів та пояснення, як тих цінників вживати.

Деякі громади плянують публичні дискусії на цю тему, щоб виснити як слід справу і притягнути до активної участи у контролі цін якнайширші кола громадянства. Бюро Адміністрації Цін і його місцеві відділи та комісії дуже радо поможуть при організованню таких дискусій та інших заходів з метою втримати ціни на визначеному урядом рівні. Це є одне з найважніших питань „домашнього фронту" і треба, щоб ним активно зацікавився кожний, хто не хоче попасти в кліщі безконтрольної і все знищуючої інфляції. Цінники в руках кожної господині будуть дуже важною зброєю в цій боротьбі.

Правда, цінники друкуються тільки в англійській мові. Та багато господинь чужинецького роду, хоч може ще не говорять плавно по англійськи, то вже знають назви харчевих продуктів, які вони роками вживали. Окрім того, в кожній родині є дорослі або дорестаючі діти, що ходять до школи, або її покінчили, і вони поможуть своїм батькам та матерям зорієнтуватись у цінниках. Тому кожна родина повинна подбати, щоб мати в себе дома такий цінник і вживати його при кожній покупці.

Загальна Рада — ФЛІС.

УКРАЇНСЬКІ ЧИТАЛЬНІ В 1898 РОЦІ

У 3. числі „вСободи", з 20. січня 1898, писав о. Степан Макар у статті п. з. „Пекуча справа", що у Злучених Державах були руські читальні в: Мт. Кармел, Па., Шамокин, Па., Олифант, Па., Мейфілд, Па., Джерзі Сити, Н. Дж.

А крім того, писав він, є щирі приклонники читалень в Ансонії, Конн., Питсбургу, Па., і в Йонкерс, Н. Й.

Він радив усі ті читальні злучити в одно товариство, яке усім членам висилалоб за 5 центів вкладки одну книжечку кожного місяця.

ПОМІЧ ВОРОГОВІ. — Як інакше виглядає відношення американців до японців від відношення японців до американців, показує ця світлина, знята десь на атолі Кваджалейн. Карл Линдлей, з Ітпорту, Мейн, що служить у медичному відділі при одній дивізії піхоти, зробив раненому японському воякови перевязку на рану, а тепер трактує його напитком.

READ THIS FIRST: You probably have paid a substantial part of your 1943 tax bill through withholding or directly to the government. You may have *underpaid* or *overpaid*. File this form. It tells you and your government whether you owe any *more*, or are entitled to any refund.

Treasury Dept., Internal Revenue Service FORM 1040A

OPTIONAL U. S. INDIVIDUAL INCOME AND VICTORY TAX RETURN • CALENDAR YEAR 1943

[This form *may* be used instead of Form 1040 if gross income is not more than $3,000 and is *only* from the sources stated in items 1 and 2 below.]

Do not write in these spaces: Serial No. ___ Amount paid $ ___ (Cashier's stamp) Cash–Check–M. O.

NAME JOHN J. JONES
(Please print. If this return is for a husband and wife, use both first names.)
ADDRESS 677 MAIN STREET ANYTOWN, MICH.
(Print street and number or rural route) (City or town) (State)
OCCUPATION CLERK Social Security No. (if any) 7770-777-777

Your Income

1. Enter the TOTAL amount, before deductions for taxes, dues, insurance, bonds, etc., that you received in 1943 as salary, wages, bonuses, commissions, etc. (Members of armed forces read instruction 6)

List Employer's Name	City and State	Amount
HENRY SMITH C.O.	ANYTOWN, MICH.	$ 2600 00
	Total	2600 00

2. Enter here any amounts you received in 1943 in dividends, interest, and annuities 25 00
3. Now add items 1 and 2 to get your TOTAL INCOME and enter it here 2625 00

Your Credit for Dependents

4. List the persons—other than wife or husband—who on July 1, 1943, obtained their *chief support from you* if they were not yet 18, or were mentally or physically unable to support themselves.

Name of Dependent	Relationship	If 18 years or over, give reason for listing
MARY JONES	DAUGHTER	

You are allowed a credit of $385 for each dependent. However, if you are not a married person living with wife or husband, you may nevertheless be the head of a family as defined in No. 6 on the other side of the form. If you are the head of a family *only because of the dependents you listed above*, allow $385 for each listed dependent except one.
Enter total dependency credit here 385 00

5. Subtract item 4 from item 3. Enter the difference here. (Enter item 3 if item 4 is blank) 2240 00

Your Tax Bill and Forgiveness

6. Turn over this form and check the box at the top which applies to you. Then, using the figure you entered in item 5, find your income tax in the table. Enter the amount here 159 00
7. In the space on the back of this form, figure your Victory tax on item 3. Enter the tax here 58 03
8. Now add items 6 and 7. Enter the total here 217 03
9. If you filed a tax return on 1942 income, enter the amount of tax here. However, before entering anything, read *carefully* instruction 4 .... 84 17
10. Enter item 8 or item 9, whichever is larger 217 03
11. FORGIVENESS FEATURE: *Don't fill in A, B, and C below if either item 8 or 9 is $50 or less.*
A Enter item 8 or 9, whichever is smaller 84 17
B Take three-fourths of A above. Enter this amount or $50, whichever is larger. This is the *forgiven* part of the tax 63 13
C Subtract B from A. This is the *unforgiven* part of the tax. Enter it here .... 21 04 → 21 04
12. Add item 10 to the amount in item 11C, if any. Enter the total here. This is your total income and Victory tax 238 07

What You've Paid and What You Owe

13. A Enter here your income and Victory taxes withheld by your employer 171 60
B Enter here the total sums you paid last year on your 1942 income tax bill 42 09
C Enter here any 1943 income tax payments last September and December ..
D Now add the figures in A, B and C and enter the total here .... 213 69 → 213 69
14. If the tax in item 12 is more than the total payments in item 13, you owe the difference. Enter it here. If the payments are greater, write "NONE" and skip items 15 and 16 .... 24 38

Terms of Payment or Refund

15. You may postpone, until not later than March 15, 1945, payment of the amount you owe up to one half of item 11C. Enter the postponed amount here 10 52
16. Enter the amount you are paying with this return (subtract item 15 from item 14) 13 86
17. If the TOTAL of your 1943 payments (item 13) is larger than your tax (item 12), enter the difference. You have overpaid your 1943 tax by this amount ....
Check (✓) what you want done: Refund it to me ☐. Credit it on my 1944 estimated tax ☐

I declare under the penalties of perjury that this return has been examined by me, and to the best of my knowledge and belief, is a true, correct and complete return.

Date FEB. 1 1944 (Signature) John J. Jones (Signature) ___
(If this return includes income of both a husband and wife, it must be signed by both)

Above is the front side of Income Tax Form 1040A, filled out by the Bureau of Internal Revenue to show how an imaginary John J. Jones should do it. Reverse side, not shown in the picture, contains tables to be looked at and a few more questions to be answered.

Як виповняти податкову форму ч. 1040A?

Недавно Іван Петренко виповнив заяву для прибуткового податку і побачив, що то не є така тяжка справа, як він думав раніше.

Петренко є урядником. Заробляє $50 тижнево. Має жінку і одну малу дитину.

Тому, що він заробив менше ніж $3,000, він мав виповнити коротку форму, знану як форма 1040A. Ця форма була вироблена спеціяльно для тих осіб, як Петренко, що не мають ані великих прибутків, ані складних бизнесових справ. Виповняючи цю форму, не мусите робити ніяких відтягнень, бо в ній вже дається пересічна сума, яка зараховується на ваш кредит.

Якщо ви належете до тої групи як Петренко, можливо, що його приклад поможе вам виповнити вашу власну заяву для прибуткового податку. Придивімось, як це він робив, крок за кроком.

Перш за все він уважно перечитав інструкції, що є при формі. Друге, він зібрав всі необхідні числа, які треба мати. А саме:

а. Яка сума грошей була йому виплачена як заробітна платня за 1943 рік та розмір прибуткового („инком") податку і податку перемоги („виктори"), що стягнув працедавець з його платні. Він дістане ці числа від свого працедавця на спеціяльній формі W-2, яку, згідно з законом, працедавець повинен дати.

б. Суму інших прибутків. Петренко має деякі гроші на банковому рахунку. Тому він занотував скільки грошей банк виплатив йому, або записав на його кредит, як проценти за останній рік.

в. Суму його податку за 1924 рік та скільки він заплатив вже з того. Ці числа він виписує з розписки, форма 1125, яку післав йому колектор податків.

Зібравши це все, Петренко приступив до виповнення заяви. Написав своє імя, адресу, заняття та нумер картки соціяльного забезпечення.

Тепер будемо слідкувати як він виповняв точку за точкою.

1. Вона торкається зарібної платні і иншого роду заплат. Впродовж минулого року Петренко дістав $50 тижнево, працюючи урядником в підприємстві Генри Смита в своєму місті. Правда, з його тижневої платні відраховували на воєнні бонди, податки, членські вкладки до юнії, але він повинен записати загальну повну суму зарібку, що виносить $2,600, разом з іменем свого працедавця.

2. Тут він записав $25 проценти, що дістав за свої заощадження. Петренко має також воєнні бонди, але не повинен обраховувати і подавати проценти з них, оскільки ті бонди ще не досягли своєї повної вартости.

3. Він додав разом $2,600 та $25. Має $2,625.

5. Відраховує кредит за Марію з останнього числа. Записує $2,240.

6. Він обертає сторінки і зверху шукає те, що може відноситись до нього. Нумер 4 підходить для нього і він там ставить хрестик. Це значить, що розмір свого прибуткового податку він може знайти в кольоні С ц поданої таблички. В точці 5 на першій стороні він має $2,240, тому він шукає відповідні числа і знаходить рядок, де говориться: „поверх $2,225, але не більше $2,250" і дивиться в кольону С, де стоїть $159. Це і є прибутковий податок Петренка і він записує цю суму в точку 6 на першій сторінці.

7. Тепер Петренко має зробити деякі обрахунки на останній сторінці, де говориться про податок перемоги („викторі текс"). В рядку **а** він пише суму, яку мав в точці 3 на іншій сторінці, а саме $2,625. В рядку **б** ставить суму $624, що не підлягає податку перемоги. Віднімає її з першої, дістає $2,001 і записує її в рядку **с**. Тоді Петренко шукає в двохрядковій таблиці процентів те, що відноситься до нього — жонатий, має одну дитину і підкреслює те число — 2.9. Він має далі помножити $2,001 на .029. В той спосіб він дістане розмір свого податку перемоги, що є рівним $58.03, і записує цю суму в рядку д на останній сторінці і ту саму суму в точці 7 на першій сторінці.

8. Складає разом обидва податки і знаходить, що його цілий податок за 1943 рік був $217.03.

9. Він вже знає, що його податок за 1942 рік був $84.17. В цій точці він записує цю суму.

10. Число в точці 8 є більшим ніж в точці 9 і він записує тут число з точки 8 — $217.03.

11. Тому, що число в точці 9 є меншим, він його ставить в точці 11-А. Далі вираховує три-четвертини з того числа — $84.17, що дає $63.13. Це є більше як $50 і тому він ставить $63.13 в точці 11-В. Це є частина податку, що йому прощається. Відрахувавши цю суму з $84.17, він знаходить, що має ще заплатити податку за 1942 рік $21.04.

12. Додавши $217.03 та $21.04, Петренко бачить, що загальна сума його податку є $238.07. Заплатити цю суму грошей на один раз було би Петренкови тяжко і він знає, що система плачення податку при отриманні платні облекшує справу.

13. З тих чисел, що Петренко завчасу призбирав, він записує в точці 13-А $171.60, які стягнув з його платні працедавець в рахунок податку. В точці 13-В він записує $42.09, які він заплатив як податок в 1942. В точці 13-С нічого не пише, бо не подавав спеціяльної „декларації про правдоподібний податок" минулого вересня або грудня. Потім він складає дві повищі суми і знаходить, що він вже заплатив податку $213.69

14. В цій точці Петренко записує $24.38 — це все, що він має заплатити в рахунок податку за 1942 та 1943 роки.

15. Але виявляється, що половину тої суми, яка записана в точці 11-С, це значить половину з 21.04, він може внести протягом наступного року. Цю половину — $10.52 він вписує в точці 15.

16. Таким чином залишається $13.86 — це все, що Петренко має заплатити до 15. березня.

17. В цій точці Петренко не записує нічого, бо вона до нього не відноситься.

Тепер, на кінці сторінки, Петренко пише дату, підписує своє імя і справа скінчена. Він бере виповнену форму, чек на $13.86, розписку (форму 1125) яку дістав від колектора податків про стан його податку за 1942 рік, складає все разом, вкладає в коверту, посилає колекторови податків і таким чином закінчує обрахунки з Дядьком Семом.

З висловів мудрости.

Багато людей жиють на педесталю, хоч по смерти не будуть мати памятника.

Часто проклони людей приносять благословення неба.

Пришпилила сина.

Рогніваний сусід: — Чи ви вилаяли свого синка за те, що старається мене наслідувати, коли мене побачить?

— Алеж певно. Я остерігла його, щоб не робив із себе дурня.

З ФІЛЬМОВОЇ ЗІРКИ ПОЛІТИК. — Вірджінія Брус, голивудська зірка, заявила, що вона покидає фільми та задумує присвятитися політиці. Хоче наперед кандидувати до стейтової леґіслятури Каліфорнії з округа Санта Моніка.

В НІМЕЧЧИНІ ВЖЕ БРАКУЄ ХЛІБА.

БЕРН, Швайцарія. (ОНА). — „Арбайтер Цайтунг" надрукував вістку з Німеччини, в якій говорится, що там вже дається відчувати великий брак хліба. Наприклад, пише газета, могі пекарні додають до тіста деревляної кори й інших елементів. Так спечений хліб дуже погано ділає на людське здоровля і люди масово хорують.

Втікачі з Німеччини оповідають, що мяса також нема і масарі виробляють ковбаси з такої мішанини, що як чоловік зість, то не знає де подітися. Через брак відповідних харчів робітники не можуть видавати вимаганої від них продукції военного матеріялу і хоріють по фабриках до тої міри, що ряд був примушений встановити в фабричних заводах окремі шпиталі.

Заглиблений у бизнесовій розмові.

Горстка людей сиділа в задній частині сільської крамниці довкруги залізної печи, заглиблена в бизнесовій розмові. Нагло вбігає жінка з криком: „Матвію, ваша хата стоїть в огні!"

Зірвався один із бизнесменів, жене в сторону своеї хати, а перебігши кількасот кроків, не замічує ніякого огню. Нагло стає, як укопаний. „Звідки до біса прийшла мені думка, що це моя хата горить. Таж я не називаюся Матвій".

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ТАРЗАН, ч. 924. Саможертва Тарзана.

Тарзанове око вмить оцінило ситуацію: Лев був над ним, а сторож готов випустити стрілу.

„Не стріляй!" крикнув Тарзан. Але в той мент сторож уже пустив стрілу.

Тоді сталася дивна річ: Тарзан кинувся на дорогу стріли.

За хвилину пізніше стріла попала в ціль.